

השפעת תוספת זמן בבחינה הפסיכומטרית על נבחנים עם ADHD

אילת אנגל

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה

תמצית

הבחינה הפסיכומטרית היא בחינה המשמשת למיון מועמדים לתואר ראשון באוניברסיטאות בישראל. לבחינה חשיבות גבוהה לעתידו של כל מי שמעוניין ללמוד במערכת ההשכלה הגבוהה בארץ. בבחינה נבדקים שלושה תחומים עיקריים: חשיבה מילולית, חשיבה כמותית ואנגלית. הבחינה בנויה כבחינה מוגבלת בזמן ובעלי לקויות שונות מקבלים בה התאמות, ביניהן תוספת זמן (להלן, תו"ז).

בין הפונים בבקשת התאמות בבחינה נמצאים נבחנים הלוקים בהפרעת קשב וריכוז – ADHD. הפרעת קשב וריכוז היא הפרעה נפוצה מאד בילדות, אשר בחלק גדול מהמקרים נמשכת גם בבגרות. הסימפטומים המרכזיים של הפרעה הם חוסר קשב, אימפולסיביות והיפראקטיביות. מאפיינים נוספים שלה, כגון מוסחות גבוהה, קצב עיבוד מידע משתנה ועוד, עלולים להקשות על נבחנים הלוקים בה, להתמודד עם תנאי הזמן של הבחינה הפסיכומטרית. מאידך, מאפיינים אחרים של הפרעה כגון הקושי בשימור קשב מתמשך, קשיי ניהול וארגון זמן ועוד, עלולים להקשות עליהם להפיק תועלת מזמן נוסף בבחינה. מטרת המחקר הייתה לבדוק, האם תוספת זמן בבחינה הפסיכומטרית משפיעה על נבחנים עם הפרעת קשב וריכוז באופן דיפרנציאלי מהאוכלוסייה הכללית ומשפרת את ציוניהם באופן משמעותי יותר. קבוצת המחקר כללה 52 נבדקים, המאובחנים כלוקים בהפרעת קשב וריכוז. קבוצת הביקורת כללה 270 נבדקים מקרב הנרשמים להיבחן בבחינה הפסיכומטרית. כל נבדק השתתף בבחינה ניסויית אשר כללה שישה פרקי בחינה, שניים מכל תחום. במחצית מהפרקים (אחד מכל תחום) ניתנה תוספת זמן של 40% ומחציתם נערך בתנאי הזמן הרגילים. תוספת הזמן ניתנה לסירוגין – פרק אחד עם תו"ז, פרק אחד ללא תו"ז. לכל נבדק חושבו 4 ציונים בבחינה ללא תו"ז (ציון כולל וציוני שלושת התחומים) ו-4 ציונים בבחינה עם תו"ז. לאחר מכן חושבו ההפרשים בין הציונים. כצפוי מהיותה של הבחינה הפסיכומטרית בחינה "מואצת חלקית", ציוניהם הממוצעים של הנבדקים, בשתי הקבוצות, השתפרו במחצית הבחינה בה קבלו תוספת זמן. יחד עם זאת, תוצאות המחקר הראו, שאין השפעה דיפרנציאלית של תוספת הזמן בקבוצת הלוקים בהפרעת קשב וריכוז – ממוצע השיפור בקבוצה זו לא נמצא שונה מממוצע השיפור באוכלוסייה הרגילה. גם בדיקת המתאמים בין ציוני ההפרש ומדדי דיווח-עצמי על הפרעת הקשב והריכוז לא העלו קשרים משמעותיים. בדיון נידונו ההשלכות האפשריות של תוצאות אלו על בחירת ההתאמות הראויות בבחינה הפסיכומטרית לנבחנים עם הפרעת קשב וריכוז.